

Digitalna forenzika

Andrej Brodnik

Operacijski sistem Unix

poglavlje 18

- razvoj skozi zgodovino: *System V*, *HP-UX*, *BSD*, ...
- kasneje so se pojavili odprtokodne inačice:
 - Linux: RedHat, SUSE, Ubuntu, ...
 - BSD: FreeBSD, OpenBSD, NetBSD

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

2

Standardna datotečna hierarhija

- *Filesystem Hierarchy Standard – FHS* (<http://www.pathname.com/fhs/pub/fhs-2.3.html>)
- delo prevzela *Linux Foundation* (<http://www.linuxfoundation.org/collaborate/workgroups/lsb/fhs>)
- večinoma formalizacija *BSD* datotečnega sistema

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

3

Korenski imenik

- `/boot` : Static files of the boot loader
 - `/dev` : Device files
 - `/etc` : Host-specific system configuration
 - `/etc/opt` : Configuration files for `opt`
 - `/etc/X11` : Configuration for the X Window System (*optional*)
 - `/etc/sgml` : Configuration files for SGML (*optional*)
 - `/etc/xml` : Configuration files for XML (*optional*)
 - `/bin` : Essential user command binaries (for use by all users)
 - `/sbin` : System binaries
 - `/lib` : Essential shared libraries and kernel modules
 - `/lib<qual>` : Alternate format essential shared libraries (*optional*)

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

4

Korenski imenik

- */home : User home directories (optional)*
 - */root : Home directory for the root user (optional)*
 - */media : Mount point for removable media*
 - */mnt : Mount point for a temporarily mounted filesystem*
 - */opt : Add-on application software packages*
 - */srv : Data for services provided by this system*
 - */tmp : Temporary files*
 - */usr, /var : Separate hierachies*

6

/usr imenik

- vsebuje datoteke, ki so namenjene samo branju
 - jih uporablja hkrati različni sistemi
 - v njem naj bi ne bilo datotek, ki so specifične za določen sistem
 - izjema: /usr/local, ki je lokalni imenik določenega sistema

/var imenik

- vsebuje datoteke, ki se spreminjajo skozi čas
 - poštne in tiskalniške vrste
 - beležke (*logging*)
 - podatkovna (podatkovne baze ipd.)
 - začasne datoteke

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

7

Sistemske datoteke

- operacijski sistem je zasnovan tako, da so sistemske datoteke človeku prijazne ➔ navadne besedilne datoteke
 - konfiguracijske datoteke: hosts, syslog.conf, ...
 - običajno v imeniku etc (/etc, /usr/local/etc, /opt/etc, ...)
 - beležke: mail, cups, ...
 - običajno v imeniku log (/var/log, /usr/local/var/log, /opt/var/log)

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

8

Konfiguracijske datoteke

```
# $FreeBSD: release/9.0.0/etc/snmpd.config 216595 2010-12-20 17:28:15Z syrinx $
#
# Example configuration file for bsnmpd(1).
#
# Set some common variables
#
location = "Room 200"
contact := "sysmeister@example.com"
system := 1    # FreeBSD
traphost := localhost
trapport := 162
#
# Set the SNMP engine ID.
#
# The snmpEngineID object required from the SNMPv3 Framework. If not explicitly set via
# this configuration file, an ID is assigned based on the value of the
# kern.homed variable.
# engine := 0x80:0x10:0x08:0x10:0x80:0x25
# snmpEngineID = ${engine}
```

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

9

Beležke

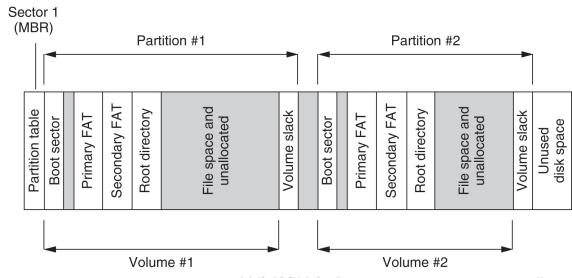
Mar 8 00:00:12 svarun newsyslog[85254]: logfile turned over
 Mar 8 00:00:12 svarun postfix/smtpd[85247]: connect from S0106c0c1c0ddffcf.vf.shawcable.net[70.69.32.154]
 Mar 8 00:00:12 svarun postfix/smtpd[85247]: NOQUEUE: reject: RCPT from S0106c0c1c0ddffcf.vf.shawcable.net[70.69.32.154]: 554 5.7.1 Service unavailable; Client host [70.69.32.154] blocked using bl.spamcop.net; Blocked - see http://www.spamcop.net/bl.shtml?70.69.32.154;
 from=<unscrupulousnessiw2@deltamar.net> to=<xxxx@brodnik.org> proto=ESMTP helo=<deltamar.net>
 Mar 8 00:00:12 svarun postfix/smtpd[85247]: lost connection after DATA from S0106c0c1c0ddffcf.vf.shawcable.net[70.69.32.154]

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

10

Shramba podatkov in skrivanje

- poenostavljena organiziranost diska z datotečnim sistemom FAT

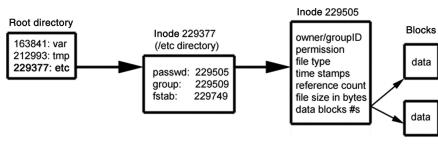

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

11

Datotečni sistemi

- imamo imenike in indeksna vozlišča (*inode*)
- inode ima podobno funkcijo kot FAT in MFT hrkati
- imenik je samo posebna oblika datoteke
 - imamo še posebne datoteke: povezave (*links*), cevovode (*pipe*), vtič (*socket*), ...

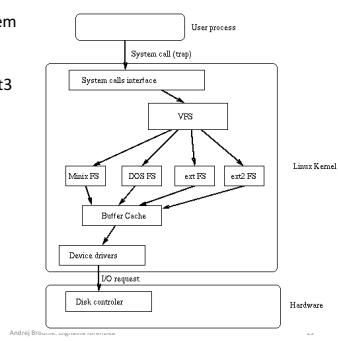

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

12

Datotečni sistemi

- najstarejši: Unix File System – UFS
- mlajša in uporabljena v sistemih Linux: ext2 in ext3
 - obstajata tudi ext in ext4
- obstaja še vrsta drugih datotečnih sistemov

Čas v operacijskem sistemu Unix

- čas se meri v sekundah
- hrani se kot število, ki ima začetek 1. prosinca 1970 – *epoch*
 - če je čas shranjen kot 32-bitno število, bo prišlo do preliva v torek, 19. prosinca 2038 ob 03:14:07 UTC – Y2K38 problem
- UTC – *Coordinate Universal Time*: usklajena definicija časa, ki upošteva prestopna leta, prestopne sekunde, ...
 - zadnja prestopna sekunda se je zgodila 31. grudna 2016
 - usklajen čas med večimi atomskimi urami
 - eden od naslednikov GMT

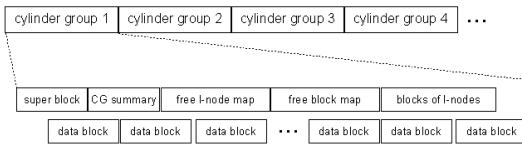
Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

14

Datotečni sistemi UFS

- definiran, ko je bil uveden VFS v BSD4.2
- uporabljen v *BSD sistemih
- kasneje uporabljen v Solaris OS

vir: Solaris Internals, The UFS File System, Updated by Frank Batschulat, Shawn Debnath, Sarah Jelinek, Dworkin Muller, and Karen Rochford

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

15

UFS – indeksno vozlišče

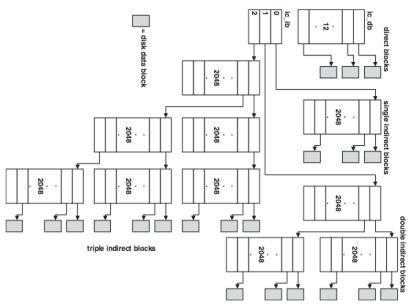
```
struct dinode {
    u_int16_t di_mode;          /* 0: IFMT, permissions; see below. */
    union {
        u_int16_t di_nlink;      /* 2: File link count. */
        u_int16_t di_inumber;    /* 4: File number. */
    } di_u;
    u_int64_t di_size;          /* 8: File byte count. */
    int32_t di_atimensec;       /* 16: Last access time. */
    int32_t di_mtimensec;       /* 20: Last modification time. */
    int32_t di_ctimensec;       /* 28: Last inode change time. */
    int32_t di_mtime;           /* 36: Last modified time. */
    ufs_daddr_t di_db[NDADDR];  /* 40: Direct disk blocks. */
    ufs_daddr_t di_ib[NDINDR];  /* 48: Indirect disk blocks. */
    u_int32_t di_flags;         /* 100: Status flags (chflags). */
    int32_t di_nlink;           /* 104: File link count. */
    int32_t di_gen;             /* 108: Generation number. */
    u_int32_t di_uid;           /* 112: File owner. */
    u_int32_t di_gid;           /* 116: File group. */
    int32_t di_spares[2];       /* 120: Reserved, currently unused */
};

ufs/dinode.h
```

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

16

UFS – datotečni sistemi

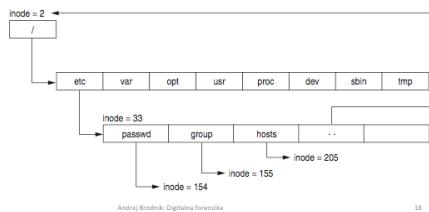

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

17

UFS – imeniška datoteka

- posebna datoteka, ki se stoji iz delov imenika
- System V je imel predoločeno velikost imenika
- korenski imenik je opisan v inode 2
- vsak imenik ima poseben vnos ..., ki pove, kje je starš

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

18

UFS – imeniški vnos

```
#define MAXNAMLEN 255
struct direct {
    u_int32_t d_ino; /* inode number of entry */
    u_int16_t d_reclen; /* length of this record */
    u_int8_t d_type; /* file type, see below */
    u_int8_t d_namlen; /* length of string in d_name */
    char d_name[MAXNAMLEN + 1];
}; /* name with length <= MAXNAMLEN */
ufs/dir.h
```

- Izziv:* čemu je namenjen zapis reclen? Se to da izkoristiti za skrivanje podatkov?
- Izziv:* kaj je to ACL? Kako je implementiran pri ufs?

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

19

UFS – nadblok

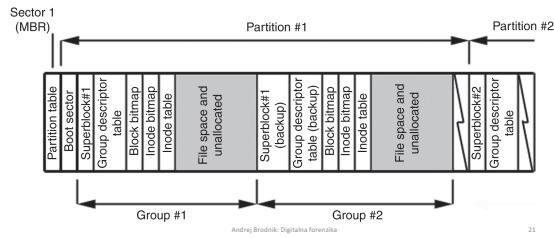
- nadblok (*superblock*) hrani opis konfiguracije skupine cilindrov
 - raztreseno po disku – na začetku vsake skupine cilindrov
 - da se ohrani konfiguracija, če se en zapis izgubi
 - orodje **dumpfs**
- Izziv:* poiščite strukturo nadbloka. Kako vemo, da imamo opravka z UFS datotečnim sistemom? Kje to piše? Preberite superblock z vašega unix datotečnega sistema in v njem ugotovite, za kateri datotečni sistem gre.

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

20

Datotečni sistem ext2

- osnovna struktura podobna kot pri ufs
- namesto skupin cilindrov, govorimo o skupinah blokov
- imeniki in indeksna vozlišča – kot pri UFS

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

21

Datotečni sistem ext2

- orodje za pregledovanje diska: Linux Disk Editor (LDE) (<http://lde.sourceforge.net/>)

```
lde v2.6.0 : ext2 : /dev/hdd2
Inode: 2 (0x00000002) Block: 0 (0x00000000)
0x00000002: drwxr-xr-x 21 4096 .
0x00000002: drwxr-xr-x 21 4096 .
0x00000008: drwxr-xr-x 2 16384 lost+found
0x00000801: drwxr-xr-x 2 4096 boot
0x00010001: drwxr-xr-x 17 77824 dev
0x00010001: drwxr-xr-x 2 4096 proc
0x0000000c: -rw-r--r-- 1 0 autofsck
0x00028001: drwxr-xr-x 17 4096 var
0x00034001: drwxrwxrwt 8 4096 tmp
0x00038001: drwxr-xr-x 49 4096 etc
0x00048001: drwxr-xr-x 15 4096 usr
0x00059803: drwxr-xr-x 2 4096 bin
0x00059803: drwxr-xr-x 3 4096 games
0x00064c003: drwxr-xr-x 2 4096 initrd
0x000650003: drwxr-xr-x 7 4096 lib
0x000660003: drwxr-xr-x 4 4096 mnt
0x00066c003: drwxr-xr-x 2 4096 opt
0x000670003: drwxr-xr-x 7 4096 root
0x00067c003: drwxr-xr-x 2 4096 sbin
0x00044c04c: drwxr-xr-x 2 4096 misc
0x00080021: drwxr-xr-x 4 4096 elc
```

Datotečni sistem ext2

```
lde v2.6.0 : ext2 : /dev/hdd2
Inode: 229505 (0x00038081) Block: 0 (0x00000000)
-rw-r--r-- 1 root root 1186 Tue Sep 24 08:57:40 2002
TYPE: regular file LINKS: 1 DIRECT BLOCKS=0x000703F9
MODE: \0644 FLAGS: \10
UID: 00000(root) GID: 00000(root)
SIZE: 1186 SIZE(BLKs): 8

ACCESS TIME: Tue Nov 26 11:10:18 2002
CREATION TIME: Tue Sep 24 08:57:40 2002
MODIFICATION TIME: Tue Sep 24 08:57:40 2002
DELETION TIME: Wed Dec 31 19:00:00 1969
```

INDIRECT BLOCK=
2x INDIRECT BLOCK=
3x INDIRECT BLOCK=

Andraž Brodnik: Digitalna forenzika

23

ext2 – indeksno vozlišče

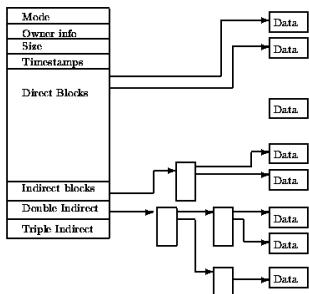
```
struct ext2_inode {
    __u16 i_mode; /* 0: File mode */
    __u16 i_size; /* 4: Size in bytes */
    __u32 i_atime; /* 8: Access time */
    __u32 i_mtime; /* 12: Modification time */
    __u32 i_ctime; /* 16: Modification time */
    __u32 i_mtime_nsec; /* 20: Deletion Time */
    __u32 i_links_count; /* 24: Links count */
    __u32 i_blocks; /* 28: Block count */
    __u32 i_file_acl; /* 32: File ACL */
    __u32 i_reserved1; /* 36: OS dependent 1 */
    __u32 i_block[EXT2_N_BLOCKS]; /* 40: Pointer to blocks */
    __u32 i_file_acl; /* 104: File ACL */
    __u32 i_frag_acl; /* 108: Fragment ACL */
    __u32 i_faddr; /* 112: Fragment address */
    __u8 i_fsize; /* 116: Fragment size */
    __u16 i_pad1; /* 118: */
    __u32 i_reserved2[2]; /* 120: OS dependent 2 */
};
```

ext2fs/ext2_fs.h

Andraž Brodnik: Digitalna forenzika

24

ext2 – indeksno vozlišče

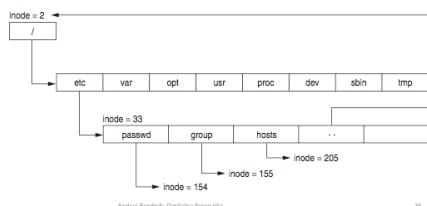

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

25

Imeniška datoteka

- posebna datoteka, ki sestoji iz delov imenika
- Sistem V je imel predoloceno velikost imenika
- korenki imenik je opisan v inode 2
- vsek imenik ima poseben vnos .., ki pove, kje je starš

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

26

ext2 – imeniški vnos

```
#define EXT2FS_MAXNAMLEN 255
struct ext2fs_direct {
    u_int32_t e2d_ino; /* inode number of entry */
    u_int16_t e2d_reclen; /* length of this record */
    u_int8_t e2d_namlen; /* length of string in d_name */
    u_int8_t e2d_type; /* file type */
    char e2d_name[EXT2FS_MAXNAMLEN];
} EXT2FS_MAXNAMLEN *;
```

ext2fs/ext2fs_dir.h

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

27

ext2 – nadblok

- nadblok (*superblock*) hrani opis konfiguracije skupine blokov
 - raztreseno po disku – na začetku vseake skupine blokov
 - da se ohrani konfiguracija, če se en zapis izgubi
 - orodje **dumpfs**
 - *Izziv:* poiščite strukturo nadbloka ext2. Primerjajte jo s strukturo UFS superbloka.

Andrei Brodinik - Digitalna forenzika

28

Datotečni sistem ext3

- avtor Stephen Tweedie 1999 / 2000 / 2001
 - osnova struktura enaka kot pri datotečnem sistemu ext2
 - razdelitev na skupine blokov vključno z nadblokom (*superblock*)
 - imeniki in indeksna vozlišča
 - vodenje evidence o disku
 - dodana je možnost hranjenja dnevnike strukture
 - osnovni datotečni sistem OS Linux

20

Dnevnički ext3

- v dnevnikih se hrаниjo zapisi o vseh spremembah v datotečnem sistemu
 - dnevniška struktura omogoča tri vrste vodenja dnevnika:
 - celovit dnevnik (*jurnal*): hrani se vse; tako metapodatke kot vsebino – najbolj varno
 - zaporedno (*ordered*): hrani se samo metapodatki vendor se shranijo po uspešno opravljeni operaciji – srednje varno
 - zapisi (*writeback*): podobno kot zaporedni, le da se shranjujejo dnevniški zapisi hkrati z dejanskimi zapisi – najmanj varno

Andrei Brodinik - Digitalna forenzika

30

Dnevnički ext3

- dnevnik je zaporedna datoteka
 - zapisi so shranjeni pred prvo skupino blokov
 - dneviška skupina je sestavljena podobno kot bločna skupina:
 - dneviški nadblok
 - opisi transakcij

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

34

Dnevnički ext3

- opis transakcij vsebuje tri vrste blokov:
 - opisni blok (descriptor block): začetek transakcije
 - metadata bloki: opisi transakcije
 - zaključni blok (*commit block*): zaključek transakcije
 - preklicni blok (revoke block): če pride do napake in vsebuje seznam blokov v datotēčnem sistemu, ki jih je potrebno ponovno nameniti (restavrirati)
 - vsi (tudi nadblok) se prično z magično številko:
 - JFS_DESCRIPTOR_BLOCK 1
 - JFS_COMMIT_BLOCK 2
 - JFS_SUPERBLOCK_V1 3
 - JFS_SUPERBLOCK_V2 4
 - JFS_REVOCATION_BLOCK 5

32

Dnevník ext3

- Izvij: preučite strukturu nadbloka (npr. <http://linuxsoftware.co.nz/wiki/ext3>). Pridobite blok iz svojega datotečnega sistema in komentirajte njegovo vsebino.
 - Izvij: Kako dobiti nazaj izbrisano datoteko v sistemu ext2 in kako v ext3? Kaj pa v ufs?

Datotečni sistemi

- obstajajo še drugi datotečni sistemi
 - reiserFS, XFS, gfs, afs, ext4, HSM, ...
- Izzi: naredite podobno analizo za omenjene sisteme kot smo jo naredili za ufs in ext.
- Izzi: Primerjajte opisane datotečne sisteme med seboj – v katerem lahko kje skrijemo kakšne podatke?
- Izzi: pripravite kolegu poljuben datotečni sistem in naj kolega ugotovi, za kateri sistem gre.

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

34

Forenzični viri

- za analizo slike diska uporabljamo samostojče operacijske sisteme
- primer: Helix (Ubuntu)

- Izzi: pripravite si Helix CD in preverite, kakšna orodja so že na njem.
- Izzi: poiščite še kakšne druge podobne sisteme.

Andrej Brodnik: Digitalna forenzika

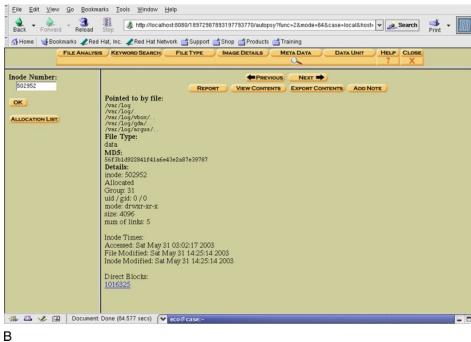
35

Forenzični viri

- orodje SleuthKit z Autopsy Forensic Browser

The screenshot shows the Autopsy Forensic Browser interface. The main window displays a list of evidence files under 'ALL DELIVERED FILES'. One file is selected: 'root@asus: /' (Type: tarball). Below the list, there's a preview pane showing the contents of the file 'root@asus: /etc/passwd'. The preview pane title is 'Content of File: /etc/passwd'. The preview content lists various user accounts, such as root, bin, daemon, adm, etc., each with their respective home directory and shell information.

Forenzični viri – raziskava z SleuthKit

B

Forenzični viri – raziskava z SleuthKit

GENERATE MD5 LIST OF FILES								
Direc.	Type	MD5SUM	ACCESSED	CHANGED	SIZE	UID	GID	META
***/*	dir / in	2008-05-18	2008-05-31	2008-05-18	4096	0	0	178463
***/*	d / d	2008-05-31	2008-05-31	2008-05-31	4096	0	0	502952
***/*	d / d	14:25:40 (EST)	03/02/15 (EST)	03/02/15 (EST)	4096	0	0	1120108
***/*	r / r	22:14:02 (EST)	03/02/15 (EST)	22:14:02 (EST)	4096	0	0	503893
***/*	r / r	14:25:40 (EST)	17:49:53 (EST)	14:25:45 (EST)	5796	0	0	504046
***/*	r / r	2008-05-20	2008-05-30	2008-05-25	0	0	0	504046
***/*		07:36:14 (EST)	17:49:53 (EST)	03/02/05 (EST)				

A

Forenzični viri

- video File System Forensic Analysis (www.youtube.com/watch?v=rmG8yt1WpuA)
- različne organizacije
 - SANS Institute (Sysadmin, Audit, Networking, and Security): tečaji, literatura, ...
 - The Honeynet Project (<http://www.honeynet.org/>)

Izziv: poglejte si izvive na <http://www.honeynet.org/challenges> in se lotite katerega od njih.

Forenzični viri

• nekaj zanimivih in bogatih referenc:

- B. Carter, *File system forensic analysis*. Addison-Wesley, 2005.
- Gregorio Narváez, *Taking advantage of Ext3 journaling file system in a forensic investigation*. SANS Institute, 2007.
